

Herman Lundborg var rasbiologiska institutets chef från starten 1922 till 1936.

Ett institut växer fram

Rasbiologin i Sverige fram till 1958

Stor enighet föregick beslutet om att 1922 upprätta ett rasbiologiskt institut i Uppsala.

1920 framlades i båda kamrarna likalydande motioner med yrkande på att en utredning borde tillsättas för att utreda grunderna för att ett rasbiologiskt institut skulle kunna inrättas.

I motiveringen till att ett statligt rasbiologiskt institut borde upprättas framhöll man bland annat att det krävdes stora insamlingar av material om befolkningen i Sverige för att man skulle kunna utreda ärftlighetsförhållanden med mera och för detta krävdes ett institut. Man ansåg också att ett rasbiologiskt institut skulle kunna fungera som ett skydd mot inre fiender. Dessa fiender var de defekta, asociala, abnorma och brottsliga människorna.

Ärendet togs upp till utskottsbehandling, där man var positiv till förslaget, och gick även ut på remiss till universiteten, Medicinal-

styrelsen, Karolinska institutet och kanslerämbetet. Alla var positiva förutom Karolinska institutet där några ansåg att något institut inte borde inrättas utan att Lundborg istället skulle få en egen professur.

Efter remissvaren framlades en proposition den 11 februari. I riksdagsdebatten framlades argument både för och emot upprättandet av ett institut. De som var positiva framhöll värdet av att man skulle kunna bevara den svenska folkstammen, medan de som var negativa till förslaget framhöll de ekonomiska svårigheterna som landet brottades med. Det var alltså inga ideologiska argument som framfördes mot förslaget.

Förslaget om ett statligt rasbiologiskt institut antogs och 1922 inledde institutet sin verksamhet. Institutet personal bestod av Lundborg, som var dess chef, en statistiker, en läkarassistent, en antropologisk assistent, en genealog, en reseassistent och en fotograf och hade en årlig budget av 60 000

kronor. Lundborg var en centralgestalt inom rasbiologin tillsammans med Nils von Hofsten, styrelseledamot för institutet. Hofsten var Medicinalstyrelsens expert och ledde i mycket steriliseringspolitiken i Sverige.

Ett av de första uppdragen för institutet var att göra en kartläggning och beskrivning av människorna i Sverige. Under det första året mättes ca 100 000 personer. 1926 var man färdig och boken "The Racial Character of the Swedish Nation" utgavs.

En av institutets höjdpunkter var när man 1925 höll den nordiska konferensen i rasbiologi och antropologi i Uppsala. Andra viktiga händelser för institutet var deras föreläsningar som hölls från 1922.

Bland andra föreläste Eugen Fischer 1924. Han skulle senare bli föreståndare för Berlins institut för rasbiologi.

Rasbiologiska teser i urval

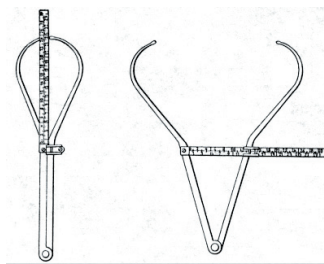
Följande punkter är tagna ur Rasfrågor i modern belysning, 1919, s 132..

1. Ett gott folkmaterial är ett lands största rikedom. Folkmaterialets kvalitet är i högsta grad beroende på arvmassans beskaffenhet. Den är mycket olika hos olika folk.

3. Hela folk äro underkastade sträng lagbundenhet likaväl som enskilda individer. Det hör till kulturfolkens förnämsta uppgifter att noggrant utforska dessa biologiska naturlagar och att sedan reglera och ordna samfundsförhållandena därefter. Bryta vi mot dessa naturlagar, få vi själva bära följderna: vi urarta och gå under.

8. Industri och näringar kräva oavslutligen ökad och ny arbetskraft. På grund av sjunkande nativitet inom landet och emigration kunna dessa anspråk ej i längden fyllas utan att främmande arbetsfolk inkallas. Det uppstår tomrum, som fyllas av galizier och andra sämre folkelement. Rasblandningar inställa sig förr eller senare, givande upphov till en blandras av relativt dålig beskaffenhet.

10. Det ligger förvisso inom möjligheternas gräns att på allvar upptaga kampen mot dessa hotande och fördärvbringande faktorer. Detta förutsätter emellertid, att alla goda medborgare inom landet, oberoende av social, politisk och religiös ståndpunkt, förena sina krafter och samarbeta för ett löftrikt gemensamt mål, värnandet av vårt folk mot inre samhällsupplösande och rasurartande tendenser. Härfor kräves det god vilja och sammanhållning, ekonomisk offervillighet, fördjupad moral samt sann människokärlek.

Verktyg för skullmätning

"Fröken Sverige" anno 1922

Skönhetstävlingarna i Sverige började som rena rastävlingar.

Det menar Bosse Schön, författare till boken "Svenskarna som stred för Hitler".

Den första tävlingen i Sverige ägde rum 1922 och anordnades av Stockholms Dagblad tillsammans med Rasbiologiska institutet i Uppsala. Arrangemanget hade som bakomliggande syftet att få fram en "äktsvensk kvinnotyp".

Skönhetsmiss från 20-talet

Tvångssterilisering först 1934

Ett stort antal tvångssteriliseringar genomfördes i Sverige mellan år 1935 och 1975 som en följd av steriliseringslagarna som instiftades år 1934.

Med undantag av Tyskland under nazistiden är det inget annat land som tvångssteriliserat en så stor andel av befolkningen.

Steriliseringarna genomfördes av tre skäl: rashygieniska, sociala och medicinska. Från och med år

1934 års skrivning av lagen var det sagt att steriliseringarna skulle vara "frivilliga", men varierande grader av tvång förekom ändå.

Rasbiologiska institutets dåvarande chef, Gunnar Dahlberg, var själv något skeptisk till nyttan med steriliseringarna. Han var inte heller säker på att jedeförföljelserna i Tyskland skulle vara direkt positiva för rashygien.